SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CI No. 194. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, OCTOBER 13, 1994. CENTS 50 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 13-го ЖОВТНЯ 1994. Ч. 194. РІК CI

Пам'ятаймо про Україну!

У КИЄВІ ВІДБУЛАСЯ ВІЙСЬКОВА ПАРАДА

Київ (Р. Р.). — Тут у п'ятницю, 7-го жовтня, у Палаці „Україна" відбувся врочистий вечір, присвячений 50-річчю визволення України від гітлерівських військ. Участь взяли ветерани Другої світової війни, представники з усіх областей України, а також закордонні гості, в тому числі прем'єр-міністер Росії Віктор Черномирдін, президент Болорусії Олександер Лукашенко, президент Молдови Мірча Снєгур, урядові делегації з прибалтійських республік, Казахстану, Узбекістану, Туркменістану та інших держав.

З привітальним словом до ветеранів звернувся Президент України Леонід Кучма. Міністер оборони Валерій Шмаров зачитав наказ про проведення 8-го жовтня військової паради та святкового феєверку у містах-героях — Києві, Одесі, Севастополі, Керчі, Львові, Вінниці тридцятьма артилерійськими пострілами.

З привітальними промовами виступили також гості з країн СНД. Про подвиги УПА на вечорі ніхто не згадував. Правда, після врочистостей на українській телевізії пройшов фільм, „За ким сумує дзвін", де показано також і боротьбу проти німецького фашизму з'єднань Української Повстанської Армії.

Наступного дня на Хрещатику відбулася парада військ Київського гарнізону, покладення квітів до могили невідомому воякові та концерти на Майдані Незалежности. Співочому Полі та інших парках Києва. Почесну нагороду Президента України отримали 47 ветеранів. Усім ветеранам війни держава має виплатити одноразову грошову нагороду в сумі 500,000 купонів перед святом видали їм безплатно: 2 кілограми борошна, 2 кілограми крупи ячмінної, 1 кілограм цукру, 200 грамів масла і одну бляшанку рибної консерви. Проте погода була гарна і на вулицях столиці все виглядало справді святково. Тисячі людей прийшли подивитися на фаєрверк, звучала музика, співи розваги.

Після військової паради, Хрещатиком під червоними прапорами пройшли колони соціялістів та комуністів України. І якщо в Києві під час врочистостей виконано український гимн і промови та прийняття паради звучали українською мовою, то в Севастополі не лунав український гимн і не було українських державних прапорів.

У Києві на вічу біля Пам'ятника Слави секретар ЦК КПУ Адам Мартинюк висловив жаль, що в офіційних привітаннях не згадали про величезну ролю комуністів, які „останніми залишали рубежі оборони й першими вирушали в атаки". За його словами, „ветеранам сьогодні нема на кого сподіватися, бо хоч у Верховній Раді є представники „лівих" сил, але совєтської влади в Україні немає". А. Мартинюк сказав, що після цього свята розпочнеться програма прискореної капіталізації, після чого держава трудівників перетвориться на державу „жирних котів". На закінчення промови, Мартинюк побажав ветеранам дожити до часів, коли під червоним прапором пройдуть не лише комуністи і соціялісти, а й вищі керівники України.

Д-р Л. Винар відзначений медалею НТШ ім. М. Грушевського

Львів—Ню Йорк, УІТ. — Рішенням Президії НТШ у Львові, проф. Любомирові Винареві, голові Українського Історичного Товариства, редакторові „Українського Історика" і дійсному членові НТШ, призначено медалю ім. Михайла Грушевського за науковий і організаційний вклад в дослідження життя і творчости найвидатнішого українського історика.

Д-р Л. Винар в 1966 році, у зв'язку із відзначенням 100-ліття з дня народження М. Грушевського, започаткував грушевськознавство, нову ділянку наукового українознавства, що систематично досліджує життя, діяльність і творчість творця української наукової, національної історіографії і першого Президента Української Народньої Республіки в 1918 році. Він також є основником наукового Міжнародного Товариства ім. М. Грушевського і редактором серійного видання „Грушевськіяна". Лавреат медалі НТШ є автором багатьох наукових досліджень присвячених М. Грушевському, що друкувалися в українській, англійській і німецькій мовах.

Д-р Л. Винар

З України медалю ім. М. Грушевського отримує провідний український історик д-р Ярослав Дашкевич, голова Львівського відділу Інституту Української Археографії, дійсний член НТШ, УВАН у ЗСА і УІТ і видатний організатор українського наукового життя.

На Загальних зборах НТШ у Львові, д-р Винар виголосить лавреатську лекцію п. з. „Сучасний стан української історіографії і завдання українських істориків". Офіційне повідомлення про надання медалі НТШ ім. М. Грушевського отримано від д-ра Олега Романіва, голови НТШ у Львові.

О. МОРОЗ НЕВДОВОЛЕНИЙ ТИСКОМ НА УКРАЇНУ

Київ (Р. Р.). — Тут у п'ятницю, 7-го жовтня, голова Верховної Ради України Олександер Мороз виступив на пресовій конференції, присвяченій підсумкам відвідин парляментарної делегації до ЗСА.

Голова Верховної Ради поінформував про зустріч з провідними політиками та підприємцями ЗСА та з головою Ради безпеки ООН Хуаном Антоніо Барнуєво.

За словами Мороза, він категорично виступає „проти того, щоб навколо питання про приєднання України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї (ДНЯЗ) підіймався політичний ажіотаж", оскільки мова йде про державу, якій ядерна зброя дісталась у спадщину і яка ніколи не використовує її за призначенням, навпаки Україна відмовилася від ядерної зброї заради миру на всій пляненті. Тому він, Мороз, запропонував американським політикам припинити тиск на Україну і не ставити в залежність від виконання чи невиконання цієї угоди співпрацею в інших сферах. „Ми, безперечно, за нерозповсюдження ядерної зброї, але якщо вникнути глибше в суть ДНЯЗ, то виявиться, що цей договір недосконалий і не дає твердих ґарантій", — сказав О. Мороз.

Виступає О. Мороз і проти закриття Чорнобильської АЕС, оскільки це потягне за собою великі шкоди і зруйнує енерґетичну систему України.

На запитання як він ставиться до пропозиції деяких депутатів України скасувати депутатську недоторканість, О. Мороз відповів, що не має нічого проти того, „щоб ті, хто хоче зняти з себе недоторканість, зняли її".

В. КРИСТОФЕР ВІДВІДУЄ БЛИЗЬКИЙ СХІД

Вашінґтон.—Державний секретар ЗСА Воррен Кристофер знову приїхав на Близький Схід, щоб розпочати п'яту туру переговорів, метою яких є встановлення миру в цьому реґіоні.

Після переговорів з ізраїльськими офіційними чинниками у Єрусалимі В. Кристофер поїхав у Сирію, відтак його чекатимуть у Єгипті і Йорданії.

Спостерігачі годяться в тому, що найбільшою проблемою для державного секретаря буде домогтися прогресу в сирійсько-ізраїльському діялозі, оскільки сирійці не вдоволяються загальними обіцянками, а вимагають від ізраїльтян ґарантій повернення Голянських пагорбів. Сирійська газета „Тишрін" у зв'язку з цим пише, що коли ізраїльська сторона не виявить готовости виконати всі умови Сирії, то „зусилля американського дипломата і будь-які спроби домогтися миру на Близькому Сході приречені на поразку". Ця сама газета також стверджує, нібито недавня дискусія в ізраїльському парляменті, під час якої опозиція вимагала, щоб уряд відмовився від думки повернути Сирії Голяни, навмисне заплянована урядом Ізраїля, в такий спосіб він хоче змусити Сирію до поступок.

Тим часом Сирія висунула нову вимогу, наполягаючи на тому, щоб Ізраїль водночас розпочав мирні переговори з Ливаном. Покищо Ізраїль на цю вимогу не зареагував.

Починаються спеціяльні наукові виклади у Манітобському університеті

Вінніпеґ (ОУПС). — Оснований і вивінуваний у 1992 році Науковий Фонд ім. Ярослава Рудницького (JBR Research Fund) у Манітобському університеті в Вінніпезі крім архівних, бібліотечних і видавничих акцій передбачає створення й продовжування серії щорічних наукових викладів запрошених діячів з України й діяспори.

Завдяки заходам теперішнього голови департаменту славістики й германістики д-ра Мирослава Шкондрія святкова інавгурація серії тих наукових викладів відбудеться 3-го листопада в будинку Робсон голл на університетському кемпусі в Форт Ґаррі. Доповідачем буде видатний вчений з Києва, депутат Верховної Ради і президент Світового Об'єднання — Конгресу Українських Правників і Правничої Фундації д-р Сергій Головатий, який говоритиме на тему: „Реформування українського суспільства — право й політика".

Олбанська округа УНС відзначить 100-ліття УНС

Вотервліт, Н. Й. (В. Л.). — Ще минулого року, на Річних зборах Округи, створено Ювілейний комітет, головою якого обрано М. Філя, секретарем В. Літинського, а касирем В. Варшону. Створено три комісії, а саме: Фіансову — голова М. Савків, імпрезову — голова Я. Кушнір і Організаційну — голова м. Філь. Останнім часом комітет доповнено молодими людьми, а саме: В. Кушнір координує бенкетом, Я. Тисяк працює у Фінансовій комісії, а Діяна Шевчук займеться декорацією залі.

Комітет рішив відсвяткувати ювілей бенкетом з мистецькою програмою, який відбудеться в суботу, 12-го листопада ц. р., в Українському Клюбі у Вотервліті.

Бенкет попередить коктейл в год. 5:30, а о після — бенкет з мистецькою програмою, в якій візьмуть участь місцеві мистецькі групи. Головну промову виголосить предсідник УНСоюзу Уляна Дячук. Під час бенкету будуть відзначені визначні союзовці Округи.

Після бенкету відбудеться забава при звуках оркестри „Відлуння". Квитки на бенкет-баль по 25 дол.

Тому що місця на бенкет є обмежені, комітет просить замовляти квитки в своїх відділових секретарів якнайшвидше, або телефонувати на число 785-7596 до голови Ювілейного комітету.

Л. Кучма зустрівся з президентами Білорусі та Молдови

Київ (Р. Р.). — Тут у п'ятницю, 7-го жовтня, Президент України Леонід Кучма прийняв урядову делеґацію Білорусі на чолі з президентом Олександром Лукашенком та урядову делеґацію Молдови на чолі з президентом Мірчею Снєґуром. Пізніше він прийняв делеґацію Литви і Естонії.

Під час зустрічей обговорено широке коло економічних питань та поглиблення співпраці. У висліді переговорів, експертні групи розпочали працю над підготовою проєктів угод.

Президент України підписав указ, згідно з яким розрахунки за зовнішньоекономічними договорами здійснюються відповідно до уніфікованих правил з інкасо Міжнародної торгової палати у редакції 1978 року. Якщо зовнішньоекономічні угоди не відповідатимуть цьому указові, то вони можуть бути визнані надійсними. Уніфіковані правила доручено опублікувати в газеті „Урядовий Кур'єр" найближчим часом.

Коментуючи цей указ, президент Української Національної Асамблеї Підприємництва (УНАП) Володимир Сумін сказав, що це дозволить „залатати дірки". Крім того, указ є ефективним і актуальним, оскільки до цього часу діялоо лише декілька статтей цивільного кодексу та декілька статтей банкового законодавства і правила совєтської торгівлі щодо переміщення товарів.

Зустрівся Л. Кучма і з прем'єр-міністром Росії Віктором Черномирдіним, з яким обговорив механізми вирішення низки існуючих проблем, способи виплати укїнських боргів за ґаз тощо. Сторони погодилися, що Україна неспроможна обслуговувати свою частку боргу СССР, що складає 13.6 більйона дол. і кара за його невиплату щороку становить 700-800 міл. дол. Цього року, за словами Президента Л. Кучми, Україна не сплатила ні цента через брак приходів. Отже треба говорити про „нульовий" варіянт угоди між Україною і Росією.

У СВІТІ

У НЕДІЛЮ, 16-ГО ЖОВТНЯ, відбудуться у Німеччині загальні вибори на президента. Гельмут Коль, що вже 12 років урядує на тому пості та має за собою великі заслуги для Німеччини у її економічному відродженні і повній злуці обох частин Німеччини, має великі шанси бути переобраним. Однак новий закон про вибори, який вперше буде обов'язувати в цілій Німеччині, і нестабільність політичної системи трохи захитують становище Г. Коля і тому не можна ще тепер передбачати, який буде вислід цих виборів, і чи Г. Коль не буде змушений ділити свої сили з довголітніми противниками його політики.

НЕ ЗВАЖАЮЧИ НА ТЕ, що в Росії існує велика інфляція, а мафія панує у всіх ділянках економічного життя, усе вказує на те, що закордонні інвестиції ідуть у Росію, а власники великих закордонних підприємств далі зацікавлені вкладом гроша у російські підприємства, калькулюючи, що на довгу мету це їм оплатиться та принесе добрі зиски. У зв'язку з тим господарський міжнародний ринок завважує щораз більші інвестиції чужого капіталу в російські підприємства.

У МАДЯРЩИНІ ПАНУЄ криза найбільш популярної приправи, відомої в цілому світі саме у мадярській кухні, а це червоної паприки. Досі вже 50 осіб захворіло від паприки і є в лікарнях. Тепер офіційні чинники охорони здоров'я заборонили її продавати. Показалося, що нечесні продавці паприки додавали для підсилення її червоного кольору, який з часом затрачується, оксиду свинця, що є отруєю і викликує параліч, захворіння шлунку та інші прояви затруєння. Це викликало паніку серед мадярського населення, яке вживає паприку до багатьох страв. Цікаве, що загально припускають, що таку затруєну паприку продають на ринках румунські і українські продавці, як це подає „Ню Йорк Таймс".

ДОЛЯ КЕРІВНИКА секти, жертви якої знайдено у спалених двох схоронищах у Швайцарії, а також вбитих у Канаді, Австралії і Франції, 46-літнього лікаря Люка Журета далі невідома. Однак швайцарська поліція і патологи досі не можуть зідентифікувати цілого ряду трупів, що є так сильно попалені, що лише дентистичні акти можуть в тому допомогти. Відомо, однак, що день перед цим жахливим самоспаленням д-р Л. Журет був у товаристві канадського підприємця Джозефа ді Мамбо біля одного схоронища, в якому знайдено 25 спалених осіб. Показується, що частина погиблих в схоронищі осіб не згинула від вогню, але перед тим їх застрелено.

ПРЕДСТАВНИКИ ООН в Сараєво подали до відома, що серби не допускають пересилки зимових запасів для цивільного населення мусулманського віроісповідання не подаючи на те ніякого вияснення. Речник допомогової агенції в Хорватії поінформував, що сербські власті відмовилися перепустити посилки із зимовим вбранням та іншими речами, хоча раніше був на це дозвіл. Заборона прийшла тепер без найменшого вияснення.

В ПАКІСТАНІ МАЄ розпочатися цього тижня загальний страйк, щоб змусити уряд проголосити нові вибори. У напередодні цього страйку арештовано понад 1,100 політичних противників теперішнього прем'єр-міністра Беназір Бгутто. Бгутто обіцяла не противитися страйкові, але все ж боїться пролиття крови, як вона заявила публічно, виправдуючи ці широкі арешти.

Страйкують учителі

Луганщина. — Тут 3-го жовтня у шахтарському місті Красний Луч застрайкували учителі 26-ох шкіл, вимагаючи підвищення платень, пільг при оплаті за використання електроенергії та проїзді в громадському транспорті. За вересень учителі отримали платню за тарифами грудня минулого року.

Середня платня становить біля півмільйона карбованців (тобто, менше, ніж 6 дол., бо 1 дол. сьогодні коштує 86,000 купонів), а ціни на продукти зростають разом з ростом інфляції.

Президент України Леонід Кучма ще 23-го вересня підписав указ про підвищення платень учителям, але в бюджеті міста грошей немає, тому страйк продовжується.

Студенти вибираються в подорож по Україні

Джерзі Сити (Л. Волянська). — Ратґерс університет має цікавий проєкт. Ця висока школа відома серед українсько-американської громади й поза нею з її уважного ставлення до української етнічної групи в ЗСА, до яких тепер долучилося теж зацікавлення Україною, як окремою державою, зокрема її освітньою, високошкільною системою і тим, як тепер ця система змінюється під впливом раптових політичних перемін. Отже Україна стає тереном досліджень — перетворень з тоталітарних практик на демократичні у сливе всіх ділянках людського вияву. Зрозуміло, треба привітати той факт, що чимало впливових чинників на Заході цікавляться вивченням змін, що там наступають, сказати б — по свіжому сліду.

На світлині професори Д. Мушінскі (зліва) і І. Головінський.

З наміром розповісти про пляни поїхати в Україну студійній групі під егідою Ратґерського університету, зокрема директора Вищої школи освіти безперервного вишколу д-ра Дейвида Мушінського, сам професор, в товаристві відомого українського науковця д-ра Івана Головінського, відвідав у вівторок, 4-го вересня редакцію „Свободи", де відбув інформативну розмову з головним редактором щоденника ред. Зеноном Снилком та редакторами.

Поїздка заавансованих студентів, з освітнім ступенем принаймні бакалаврету, і освітніх діячів, в кількості не більше 15-ти і не менше 12-ти осіб, заплянована на літо 1995 року, підготовляється заходами трьох високоосвітніх установ продовж вже кількох років. Це і згаданий вгорі Ратґерський університет, що є стейтовим університетом Ню Джерзі, і Київський Державний Університет ім. Тараса Шевченка, і Університет „Києво-Могилянська Академія". Ці київські престижеві установи займуться приїжджими молодими науковцями на місці, уприємнюючи їм там перебування й уможливлюючи доступ до бажаних ділянок важливого досліду над полем науки й вишколу в Україні, докладніше — в Києві, Львові, Івано-Франківському та в глибині країни.

Гість в редакції, д-р Д. Мушінскі, розповів про завдання групи студійців, про те, що бажаючих уже є вісім осіб і називає цю поїздку

(Закінчення на стор. 3)

УЖГОРОД. — Учителі загальноосвітньої школи села Худльово розпочали страйк, вимагаючи підвищення платні. Ще шість шкіл ра-йону мають намір приєднатися до страйку, про що вони попередили районний відділ освіти та районний комітет профспілки. Як пояснив кореспондентам завідуючий районним відділом освіти Микола Вагера, страйк викликаний тим, що індексація заробітків, порівнно з підвищенням цін, запізнюється настільки, що інфляції її цілком знецінює, а ухвалений Верховною Радою закон про освіту позбавив учителів певних пільг й вони опинилися в надзвичайно скрутному становищі.

БЕНКЕТ ЗУАДК

Філядельфія. — Тут в суботу, 29-го жовтня, відбудеться бенкет з нагоди 50-річчя від заснування Злученого Українського Американського Допомогового Комітету, в якому візьме участь генерал-полковник Костянтин Морозов, з дружиною, колишній міністер оборони України, та Ярослав Кендзьор, депутат ВР України. Ювілейний бенкет відбудеться в УОКЦентрі. За дальшими інформаціями слід телефонувати до канцелярії ЗУАДК на число (215) 728-1630.

В АМЕРИЦІ

ДВА АМЕРИКАНСЬКІ лікарі, д-р Алфред Ґілман і д-р Мартін Родбелл отримали нагороду Нобеля з ділянки медицини, конкретно за їхні досліди про те, як людські клітини реаґують на впливи зовнішнього світу та як про це повідомляють одні одних Д-р А. Ґілман, 53-річний керівник департаменту фармакології у Південнозахідньому медичному центрі Тексаського університету, а 68-річний д-р М. Родбелл — це керівник ляборaторії сигнальних перетворювань Крайового інституту вивчення довкілля, федеральної аґенції поблизу Дюрґем у Північній Каролайні, який минулого червня відійшов на пенсію через брак державних фондів для його дослідів. Обидва науковці розділять між собою 930,000 дол. нагороду за їхню працю, яку обидва, незалежно один від одного, розпочали ще в 60-их роках.

НАУКОВЦІ МЕДИЧНОЇ школи ім. Джана Гопкінса у Балтиморі подали до загального відома у понеділок, 10-го жовтня, що винайшли нову аналізу, яка може виявляти людські ракові клітини. Згадані дослідники уважають, що цю аналізу буде можна відносно швидко застосувати, а це дасть можливість викривати завчасу ракові клітини у здорових людей. Цього роду аналіза може створити революційну можливість у лікуванні злоякісних наростів, якщо це сполучити з ефективними методами лікування початкової хвороби рака.

У ПЕРЕДВИБОРЧІЙ кампанії на сенатора з Вірджінії змагаються сенатор-демократ Чарлз Робб, а від республіканців всім відомий з афери Іран-контра Олівер Норт і незалежний кандидат Маршал Колмен. Змагання між Ч. Роббом і О. Нортом є дуже завзяті, бо майже однакова кількість осіб підтримує їхні кандидатури. Тому на думку аналітиків будь-яка помилка зі сторони кандидатів може мати погані наслідки в уже недалеких виборах. А такої помилки допустився О. Норт, критикуючи президента Билла Клінтона за редукцію американських збройних сил і неготовість до можливого нового зудару з Іраком.

ЧЕРЕЗ СУДОВІ оскарження та передбачені можливості загрози здоров'я громадян, палення сміття для витворення електричної енергії починає бути дуже коштовним процесом. З цього приводу електростанції, які продукують електричну енергію таким способом ліквідують сміття, є приречені на закриття. Важливим у цьому процесі є й те, що спалювання сміття для витворення електрики виділяє отруйні ґази, які виходять в повітря, зокрема, діоксин, котрий кажуть спричинює хворобу рака та шкодить плодам.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Передплата на рік $55.00, на півроку-$32.00, на 3 місяці-$17.00.
Для членів УНСоюзу $30.00 річно. За кожну зміну адреси-$1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Довгий шлях до розуму

З України надійшли вістки, передані вже на сторінках „Свободи", які свідчать, що там настає деяке протверезіння у підході до демократії, використовуваної для партійництва і персонального амбіціонерства. Голова Партії Демократичного Відродження України Володимир Філенко говорить про „новий етап" у партійно-політичному житті та про можливість з'єднання з деякими іншими партіями із не менше претенсійними назвами. Говориться теж про спрощення внутрішньої адміністрації, але, на жаль, все ще з існуванням та збереженням „Рад". Все ж таки це вже ділові розмови, тісно пов'язані з будівництвом держави.

Існує польська приказка — в українському перекладі — „Мудрий поляк після шкоди": партійництво в Україні, сполучене з особистим амбіціонерством, наробило великої шкоди. Гарну надпартійну організацію Народний Рух України перетворено в політичну партію. Кількість зареєстрованих партій і політичних організацій зросла до 28 — небувалий партикуляризм, який мусів гірко пімститися.

Більше року тому на одному дискусійному зібранні у Ню Йорку деякі учасники висловлювали велику журбу з приводу партійництва в Україні, але присутня Надія Світлична, колись близька співробітниця генерала Петра Григоренка, одна з піонерок дисидентського руху в Україні, заспокоювала авдиторію, мовляв, нічого лякатися існування численних партій в Україні, бо вони солідарні у принципових справах, та, зрештою, швидко одні з одними, ідеологічно споріднені, з'єднаються. Та високошанована громадянка помилилася і згодом признала свою помилку. І по нинішній день існують в Україні політичні партії й організації із штудерними назвами, ідеологічно дуже близькі, які не хочуть єднатися і в критичні для держави моменти не були солідарні. Тому розпорошений демократичний табір в Україні програв останні вибори до Верховної Ради і причинився до прогри таких видатних діячів, як Михайло Горинь, Лариса Скорик, Костянтин Морозов та інші. Якщо тепер настало зрозуміння, що існування згоди у свідомій свого „я" громаді — це найперша і найважливіша передумова збереження державности, то це добрий знак. Існує дотеп: „Краще пізно, як ніколи, — сказав китаєць, спізнившись до поїзду". Але український народ ще не спізнився, тільки забарився. Витрачено за останні три роки масу часу й енергії на пусте і деструктивне. По нинішній день нема в Україні конституції, нема чіткого розподілу функцій керівних органів — Президента, Верховної Ради, краєвого адміністраційного апарату, по нинішній день клигає апарат справедливости — прокуратури, суду, органів безпеки, і по нинішній день нема рідної валюти та існує економічна криза з таким курйозом, що пересічна платня державного урядовця вистачає на купно одного кілограма масла.

І тому ми в далекій заморській країні радіємо кожною позитивною вісткою, яка стверджує, що драбинястий віз таки посувається вперед по порепаній дорозі, а не котиться назад.

Заява Леоніда Кучми після його вибору на другого з черги Президента України, промова Олександра Мороза після його вибору на голову Верховної Ради, вибір Леоніда Кравчука до Верховної Ради України, промови міністра закордонних справ Геннадія Удовенка на зустрічі з українською громадою в Народному Домі в Ню Йорку та на Генеральній асамблеї Об'єднаних Націй, виступ Олександра Мороза в минулому тижні теж в Українському Народному Домі в Ню Йорку — все це не були тільки пусті добрі слова, а публічні заяви, які зобов'язують. І всі ті заяви були гарні і добрі. Добрими є теж вістки з України, які підтверджують, що Леонід Кучма — це прагматист, людина поважна, ділова, енергійна. Пригадуємо вислів Миколи Руденка, одного із світлих діячів української культури: „Три роки творення держави після того, що Україна пережила від половини XVII сторіччя, — це ніщо, це дрібниця, і всі негативи тих трьох років — це нормальна річ". Це не пустий оптимізм, опертий на побожному бажанні, а реальне ствердження дійсности.

Автори книжок і видавництва, які бажають, щоб про їхні книжкові видання були в щоденнику поміщені бібліографічні нотатки, вістки й огляди, повинні прислати до редакції „Свободи" разом з двома примірниками даного твору також адресу, де таку публікацію можна набути, та її ціну.

А. Камінський

ЩОБ „14-КА" НЕ ОБЕРНУЛАСЯ У ФАТАЛЬНУ „13-КУ"

На сесії Верховної Ради України 21-го вересня ц.р. звітував прем'єр-міністер України Віталій Масол про засідання голів урядів країн СНД в Москві, з якого він якраз й повернувся у свою столицю. Після розгляду питань про заходи для святкування 50-річчя перемоги у „Великій вітчизняній війні" головну увагу присвячено економічним питанням, які обговорювалися в контексті перспективних плянів і проєкцій інтеграційного процесу країн СНД. Згідно з прем'єр-міністром Масолом, центральною проблемою тут було створення Міждержавного економічного комітету (МЕК), який має бути постійним органом, що в його компетенції буде аналіза кожночасного стану народного господарства країн СНД і розроблення спільних програм розвитку окремих галузей економіки. Як сказав прем'єр, „цей орган буде координуючим і виконавчим. Контрольно-розпорядчі функції йому можуть бути надані тільки на добровільній основі. Комітет буде підзвітний Раді глав держав, Раді глав урядів країн- учасниць".

Ясно, що йдеться тут про ніщо інше, як створення важливого, оперативного, постійного механізму для здійснення у першу чергу проєктованої в Москві економічної інтеграції, в процесі якої має постати „спільний економічний простір" і зформування „прямих економічних і торговельних відносин на основі вільного пересування товарів, послуг, капіталів та робочої сили", що про них мовиться, до речі, у 14-ій статті проєкту договору між Україною і Росією. Ця стаття, як відомо, належить до тих 20% питань, які ще не узгіднено між обома сторонами, але сподіються, що скоро всі вони будуть погоджені і підписання договору Л. Кучмою і Б. Єльцином може відбутися вже на початку листопада. Нагадаємо, що пропонований Росією „спільний економічний простір" у своїй суті аж надто скидається на певний варіянт „єдиного народногосподарського комплексу" колишнього СССР. Одне слово: це вже і є перші вияви і зримі показники „евроазійського курсу" теперішнього Уряду (дещо діється вже й „незримо"), який, як виглядає, прямує твердо на „дальше зближення з Росією". Нічого дивного, що реінтеграційний маховик розкручується щораз сильніше...

Якби однак не була зформульована 14-та стаття договору, МЕК сам по собі становиться самоцільним і небезпечним для України не тільки економічним, а й політичним, фактично наддержавним механізмом. Він і є далекойдучим кроком у розвитку „поступової реінтеграції", що її форсує Андрей Козирєв, міністер закордонних справ Російської Федерації, як і його шеф, сам Борис Єльцин. Між іншим, свою концепцію „поступової реінтеграції" щодо України Козирєв збагатив останньо ще романтично-фізіологічно сентенцією про двох близнюків — Україну і Росію... Згідно з заявою В. Масола щодо МЕК, сторони погодилися на тому, що в ньому Росія матиме 50% голосів, Україна — 14, а інші по три голоси, при чому рішення набирають зобов'язуючої сили при 80% всіх голосів.

Це означає, що Росія має не тільки право вето, але, розпоряджаючи 50% всіх голосів, насправді має право диктату. Натомість Україна, помимо її величезного економічного потенціялу, не має навіть права вето. І щоб, наприклад, за певних умов опротестувати будь-яке невигідне для неї рішення, мусіла б мати по своєму боці ще мінімум три дежави, тобто своїх 14, плюс шість, плюс три голоси.

У зв'язку з таким арбітражно несправедливим і загрозливим своїми наслідками розподілом голосів у МЕК, який ставить Росію в становище диктатора, та у зв'язку з дотеперішньою політикою Москви супроти нас, таке співвідношення голосів мусить бути змінене. Тим більше, що Україна, за словами Масола, підписуючи тільки „рішення про проєкт угоди щодо створення такого комітету", тим самим має ще можливість, право і обов'язок цей проєкт змінити. І якщо Україна мала б мати дійсно, ділове відношення до МЕК, то, як мінімум, вона мусіла б забезпечити за собою право вето. Тобто — не 14, а принаймні 21 голос, точніше 21 або більше відсотків всіх голосів, або відповідно змінити 80-відсоткову квоту вирішуючих голосів на іншу. В іншому випадку, не сумніваймось, що запроєктована „чотирнадцятка" може кожночасно перетворитися для України на „фатальну тринадцятку".

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Прем'єра Літургії А. Веделя

З нагоди 85-ліття парафії св. Михаїла в Ню Гейвен, Конн., в неділю, 30-го жовтня, місцевий церковний хор під дириґентурою Богдана Маркова відспіває повну Службу Божу 200-літньої давнини, скомпоновану Артемом Веделем (1767-1808). Вірні нашої парафії вислухали вже половину Літургії на Великдень 1987 року ще з першим українізованим текстом. Друга половина Служби Божої за церковним уставом вимагала відповідних святочних текстів, яких у Літургії Веделя не було. 30-го жовтня нюгейвенський хор виконає всі частини з новим текстом, який увійшов у практику в нашій церкві з 1988 року.

Веделя можна назвати першим українським видатним композитором, бо він виріс на Україні, а процес його науки пройшов виключно у Києві. Деякі автори пишуть, що Ведель був відомим і загальношанованим музикою. На жаль, його музична діяльність тривала недовго, тільки 11 років після закінчення школи. З „благословення" росіянина митрополита Ієрофея, що сидів на престолі у Києві, його схопили в 1799 році і запроторили в божевільною, де він загинув. Так вже сталося, що Ведель поділив долю багатьох українських композиторів, які зійшли зі світу: перед ним Максим Березовський (1777), а опісля десятки їх послідовників, включно з Борисом Кудриком і Василем Барвінським у нашому столітті. Консеквенції для Веделя були такі, що про нього не можна було згадувати ні виконувати його творів. Із-за тих обставин немає імени Веделя як композитора в жодному музичному словнику західнього світу. Він мав своє гасло в „Большой Совєтской Енциклопедії" з 1951 року в14 рядках, одначе у виданні з 1971 року того гасла вже немає.

„Українська Радянська Енциклопеція" з 1960 року зараховує у спадщину Веделя тільки 29 хорових концертів, а історик Василь Кук, що з сімдесятих років досліджує життя і розшукує твори нашого композитора, в 1988 році подав вже 80 назв. (Див. його есей „Нині знаємо і це" — „Культура і Життя", ч. 42 з 16-го жовтня 1988 року).

Треба надіятися, що у вільній Україні цей композитор, нарешті, дочекається джерельної монографії, базованої на архівних метеріялах, а музично зацікавлені люди побачать його дорібок друком.

Музика Літургії Веделя в цілості легка і у наших малих церковних хорах може бути успішно використана ізза нескладности музичного матеріялу. Вона має свій набожний дух; акордові сполуки мають природний прогрес і не виходять поза тональну гармонію, а мелодії втримані в діяпазоні октави, нагадують народні церковні напіви. В загальному музика має спокійний характер, а половина її частин має мольовий настрій.

Музичний матеріял в редакції Михаїла Ґольтісона, який на початку нашого століття старався вирвати музику Веделя з забуття, нам переслав Микола Ничай з Ню Йорку. На цьому місці складаємо йому щиру подяку за цей великодушний жест, бо без цього не могла б відбутися наша прем'єра.

Н.Н.

Анатолій Гороховський

СПОГАДИ ВБИВЦІ

II

Під час першої зустрічі, у якій взяв участь народний комісар внутрішніх справ Єжов, Сталін цікавився настроями, які панують в середовищі українських еміґрантів за кордоном, він хотів знати, чи підуть вони у випадку війни на службу до ворогів СССР, чи дійсно Коновалець є лідером українських націоналістів, якого підтримують численні організації в країнах Заходу та американського континенту. На ці питання, як стверджує автор книги, він дав вичерпну відповідь, однак виявився не готовим до того, щоб запропонувати Сталінові плян вбивства полковника.

— Тоді за тиждень підготуєте пропозиції, — сказав Сталін і простягнув руку розвідникові.

Єжов, пославшись на Сталіна, порадив Судоплатову поїхати до Києва, щоб зустрітися з першим секретарем ЦК Компартії України Станіславом Косіором та головою Президії Верховної Ради Григорієм Петровським і разом обговорити питання, яке цікавить Москву. Така зустріч відбулася. Коли Сталін вдруге запросив Судоплатова до себе, то перше слово він надав Петровському, який доповів, що за великі злочини, скоєні проти українського народу, Коновалець засуджений урядом України до страти. Варто звернути увагу читачів на те, що не суд, як це робиться у демократичному суспільстві, а уряд виніс вирок, хоча такими правами він не наділений.

Сталін схвалив прийняте рішення і поцікавився у Судоплатова особистими прикметами Коновальця.

— Любить шоколядні цукерки, — відповів розвідник, — часто купує коробки з такими солодощами.

— Гадаю, що доцільно було б скористатися цією нагодою, — зауважив Сталін і побажав Судоплатову успіху у *виконанні покладеної на нього місії.*

Спеціяльній ляборагорії, створеній при НКВД, було доручено виготовити бомбу у вигляді коробки з шоколядними цукерками, які полюбляв Коновалець. Незабаром це завдання було виконано. Щоб бомба вибухнула, слід покласти коробку у горизонтальне положення і включити годинниковий механізм.

Ранок 23-го травня 1938 року видався у голляндському портовому місті Роттердамі напрочуд теплим і соняшним. З совєтського торговельного теплохода „Шилка" зійшов на берег стрункий тридцятилітній юнак, якого моряки знали, як вправного радиста. Насправді то був розвідник — вбивця Павло Судоплатов, який поспішав до кафе „Атлянта", в якому на 11 годину 50 хвилин було призначено побачення з Коновальцем.

Полковник, не підозріваючи нічого поганого, прийшов на цю зустріч сам, зайняв місце за вільним столиком і радо привітав свого „доброго" знайомого. Бесіда була короткою, більш докладну розмову передбачалося провести в той же день у центрі міста.

Бомба під виглядом коробки з шоколядними цукер*ками лягла на стіл.* Почався відлік останніх хвилин життя Коновальця. А тим часом Судоплатов, вийшовши з кафе, попрямував у протилежний бік вулиці. По дорозі зайшов до крамниці, яка торгує одягом, де купив капелюха та літній плащ. Коли він знову опинився на вулиці, то почув сильний вибух і побачив, що люди, які знаходилися поруч, кинулися до кафе. А Судоплатов, намагаючись не видавати свого хвилювання, направився до залізничої станції, де сів у поїзд, який їхав до Парижу.

Не можна без обурення читати ті рядки, в яких автор спогадів розповідає про свої почуття після того, як він здійснив замах. Даремно в них шукати переживання за те, що позбавив людину життя. Його хвилює лише одне питання: чи вдалося виконати наказ вождя, чи не вiдійшов на якусь мить полковник від столика, за яким сидів? І з яким задоволенням професійний вбивця прочитав в Еспанії газету, в якій повідомлялось, що підкладена ним бомба розірвала на шматки громадянина Литви Новака, який, як потім виявилося, був полковником Коновальцем. Його смерть напередодні вирішальних для України подій була, без сумніву, великою втратою. Цей підступний удар викликав глибоке потрясіння в ОУН, але сили організації не послабив.

Цілком слушно писав у „Свободі" з 16-го липня 1994 року Ярослав Рудницький, що „не зважаючи на розмірно велику кількість подробиць, зв'язаних з роттердамською трагедією, досі невиясненим фактом залишалася особа вбивника". І далі: „Отож для сучасної української історіографії прізвище Судоплатова, як убивці св.п. Коновальця, залишається незаперечним".

Дійсно так. До цього треба лише додати, що вбивство визнаного лідера українських націоналістів послужило для Судоплатова своєрідним трампліном у його службовій кар'єрі. Незабаром вбивцю було призначено заступником начальника розвідки НКВД, сферами діяльности новоспеченого керівника імперського маштабу стали спеціяльні операції, або, інакше кажучи, „мокрі справи".

(Закінчення буде)

НА ТЕМУ ДНЯ

І таке буває...

Таксівкар, старший, кремезний дядько (понад 40 літ працює для тої самої компанії) рочав розмову. Розуміється, перше питання — це звідки я. Почувши, що я українка, скоро додав, що він також українець. Говорю до нього по-українськи, а він нічого не розуміє.

Каже: „Я не вмію говорити, але якби ви почули мого сина, як він говорить! Цілу середню школу доїздив щоденно з Риджвуду (це дільниця у Квінсі) до школи св. Юра у Мангеттені.

Мій співбесідник завагався, на хвилину замовк, якби хотів упевнитися, чи я часом не з тих українців, що в дорозі „на родіну" затримуються у Ню Йорку, а найрадше у Брайтон Біч, запитав, чи я знаю про церкву св. Юра; тоді продовжує, що тепер його внук, син того сина, також їздить до тої самої школи.

Сказав своє прізвище, але так перекрутив вимову, що трудно було затямити. Ми були на місці. Вже в їзді через відчинене вікно вспів кликнути: „I was born in Brooklyn but I am Ukrainian". А ми так часто журимося, що діти і внуки зовсім винародовляться, як не стане старшого і середнього покоління.

Ярослава Герасимович-Яросевич

Мирослав Семчишин

50 РОКІВ ТОМУ

(Пам'яті Остапа Тарнавського)

II

Для новоприбулих (хай і на короткий час) найтруднішою справою було приміщення у то-му неначе муравлищі, місті, вщерть набитому еміґрантами ще з 39-го року і новими, що масово втікали перед червоною навалою. Зокрема дуже важко було сімейним з маленькими дітьми, а такі в нашій групі були. Довелося, отже, користати із будь-якої нагоди чи по знайомству декілька ночей спати на старих матрацах, на долівці і за це бути справді вдячним.

Після несповна тижня Краків був уже за нами. Забезпечені необхідними документами і, очевидна річ, валютою, наша група поїздом відправлялася до Відня, де нам доля судила прожити 8 місяців.

Почалася, отже, зовсім нова фаза нашого життя: ми стали справжніми „біженцями", скитальцями, еміґрантами. На ввесь ріст станули перед нами проблеми мешкання, праці, харчування і т.п. Перший тиждень довелося жити в дешевенькому готелі на Пратері, а далі у підвіденському селі Кайзереберсдорфі, у спорожнілому від дітей-сиріт домі під опікою сестер-монашок. Минуло ще кілька тижнів і врештірешт треба було розглядатися за приватним помешканням і за відповідною працею, бо ж з кінцем серпня закінчилася опіка над нами наших колишніх хлібодавців з генерал-губернаторства. Нам з Остапом пощастило: у робітничому секторі Відня знайшлася умебльована кімната з кухнею, а її власника забрали до війська. Місячна рента була доволі дешева, а підміська залізниця чи автобус облегшували комунікацію з Віднем.

Куди складнішою виявилася справа праці. Грошові резерви, привезені з дому, і виплачена нам платня у Кракові, поволі вичерпувалися. Зголоситися до уряду праці і там, зареєструвавшися, попасти на якусь непередбачену і брудну роботу на фермі чи на фабриці, не входило в рахубу, хоч при відповідному знанні німецької мови можна було потрапити на відповідне зайняття. Щасливим збігом обставин, на початку вересня Український Центральний Комітет відкрив у Відні своє представництво з усіми відділами, і мені пощастило одержати працю у культурному відділі і разом з моїм шефом д-ром Антоном Княжинським подбати, в умовах можливостей, про культурну опіку над українськими робітниками в таборах праці. Остапові теж тещо пощастило: він став кореспондентом „Краківських Вістей", а крім того допомагав собі контактами з близькими приятелями, які завжди чимось торгували і завжди були при грошах. Десь щось вартісного і потрібного купити і опісля продати з зарібком — це був загальний стиль життя початкуючих еміґрантів з колишньої інтеліґенції, поки не трапилася можливість кращого працевлаштування.

Відень побіч Праги був чи не найбільшим у Центральній Европі загальнокультурним, а передовсім політичним центром української еміґрації ще з-перед Першої світової війни, а зокрема між двома світовими війнами, не згадуючи вже про те, яку ролю зіграв цісарський Відень в історії Галичини. Особливо між двома світовими війнами і під час Другої світової війни тут опинилося багато українських еміґрантів з колишніх військовиків, політичних діячів, студентів, зокрема із західньоукраїнських земель. Живими тут були традиції національно-культурної і політичної діяльности; тут, між іншим, започаткував свою працю новозаснований Український Вільний Університет, перенесений згодом до Праги, а потім до Мюнхену.

Під час нашого кількамісячного перебування у Відні, там існували дві староеміґрантські установи: загальновідома і заслужена студентська організація „Січ" і заснована німецькою владою представницька установа Українське Національне Об'єднання (УНО) з подібними завданнями, як і УНО в Берліні — правна і соціяльна опіка над еміґрантами з українських земель. Найновішими українцями-еміґрантами, що масово опинилися на території Австрії, в основному заопікувалася віденська станиця Українського Центрального Комітету, що продовжував свою діяльність у Кракові, хоч майже всі українські землі західньої України вже були в совєтських руках.

Перші два місяці у „цісарській" столиці проходили без будь-яких особливих подій. Війна йшла на далеких фронтах своїм ходом, а наше еміґрантське життя — своїм. Крім буденних клопотів, читання преси, слухання радієвих новинок, це була звичайна програма дня. Недільна програма була дещо інша. Треба було обов'язково піти до старовинної греко-католицької церкви св. Варвари при Постґассе і там після Служби Божої зустріти знайомих з краю, або прибулих недавно, як і ми, еміґрантів, що розказували часто про свої особисті переживання чи події, які їм довелося пережити у своїй мандрівці на Захід. Це особливо стосувалося тих, що їх дорога вела через Словаччину, де в лісових чи сільських закутках можна було напоротися на комуністів-партизан, і в такій зустрічі згинути.

Різко змінилося наше життя, коли на Відень впали перші альянтські бомби. Це була американська авіяція, яка бомбила військові і напіввійськові об'єкти, а дуже часто попадалося і житловим будинкам чи торговельним підприємствам. Наслідки таких бомбових налетів для мешканців Відня чи околиць були жахливі. Звичайне щоденне життя ставало складним і прикрим. І таке траплялося чи не кожного тижня, а чим ближче було до кінця війни — тим частіше. Людям доводилося бігати до протилетунських сховищ чи звичайних підвалів (пивниць) і по кілька годин там перебувати, а згодом турбуватися, як дібратися до дому, бож міський транспорт часто був на кілька годин перерваний.

Починаючи з січня 1945 року, між нашими еміґрантами почалися тривожні розмови і палкі дискусії: що і як далі, бож совєтська офензива після падіння Кракова і Праги підступала все ближче до кордонів Австрії, і Відень був, очевидно, одним із перших об'єктів тієї офензиви. Не булоніякого сумніву, що чекає нас, „ізмєнніків родіни" ...Правда, були й такі, що рішили нікуди не втікати, бо не так легко воно було, зокрема сімейним людям, що вже вспіли якось влаштувати своє життя, кидати все і їхати у нове, непевне й невідоме. Правда, совєтська пропаганда теж робила своє, мовляв, Сталін проголосив амнестію і заохочував до репатріяції... Але загальний тон дискусій був: втікати якнайдалі і якнайшвидше на захід і чекати на прихід альянтських військ.

Були перші дні провесни (мабуть, половина березня), як ми з Остапом і кількома клунками багажу всіли на вщерть набитий людською масою поїзд.

(Закінчення буде)

Вступайте в члени Українського Народного Союзу

ЛІКВІДАЦІЙНЕ ЗАСІДАННЯ ЮВІЛЕЙНОГО КОМІТЕТУ
для відзначення
50-ЛІТТЯ УГВР
відбудеться 18-го жовтня 1994 р. о год. 2:30 в приміщенні НТШ 63 Четверта Аве. в Ню Йорку. Участь всіх членів Комітету побажана.

Л. Рудницький — голова

REGISTERING to VOTE

You must be registered to vote in the upcoming election.

The deadline to register is Friday, October 14, 1994.

You must be a U.S. citizen, 18 years old or older, residing at your address at least 30 days before the election (Nov. 8).

Manhattan residents may register at the Board of Elections Office at 200 Varick Street (near West Houston St.)

Other New York City residents may register at their local Boro Board of Elections Office.

For further information, call (212) 868-3692 or call Mrs. Mary Dushnyck at (718) 745-3150 (early morning or late evening).

ДОПОМІЖНЕ Т-во ім. св. Арх. МИХАЇЛА
спонзорує
ВИСТАВКУ ІКОН
мистця д-ра
ТАРАСА ЮРІЯ СНІГУРОВИЧА

21-го жовтня, 1994р. — П'ЯТНИЦЯ
6:30 — 10:00 веч. — ВИСТАВКА
7:00 — ВИКЛАД ПРО ІКОНИ, Г.С. ШЛІПЕР
7:30 — ВІДКРИТТЯ
22-го жовтня, 1994 р. — СУБОТА
10:00 рано — 7:00 веч. — ВИСТАВКА

ПРИМІЩЕННЯ: "Heritage Hall St. Michael's Extended Care Centre 7406—139 Ave.Edmonton, Alberta, Canada
ІНФОРМАЦІЇ:
тел.(403) 473-5621; Факс (403) 472-4506

УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО ПРОФЕСІОНАЛІСТІВ та БИЗНЕСМЕНІВ
Ню Йорку та Ню Джерзі
Ми маємо шану запросити вас на наші
ПЕРШІ ЗАГАЛЬНІ СХОДИНИ 1994—95-го СЕЗОНУ
З виступом визначного науковця д-ра
ЗЕНОВІЇ СОХОР
професора політ. наук в університеті КЛАРК та стипендистки 1994 р. Фулбрайта в університеті „КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКОЇ АКАДЕМІЇ" в Києві, Україна.

ТЕМА ЛЕКЦІЇ і ДИСКУСІЇ:
СУЧАСНА СИТУАЦІЯ В УКРАЇНІ ОЧИМА АМЕРИКАНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ НАУКОВЦІВ УКРАЇНСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ

Сходини відбудуться в готелі „Рамада" при: Route 10 West, East Hanover, NJ.
в неділю, 22-го жовтня 1994 р. о год.8-ій веч.
Перед сходинами коктейл о год. 7-ій веч. Загальні сходини членів товариства з метою піврічних виборів відбудуться перед лекцією.
Вступ 12 дол. від не членів і 8 дол. від членів товариства буде збиратися при вході.
РАДО ВСІХ ВІТАЄМО!

ОКРУЖНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ
Сиракюзи-Ютика
запрошує на
ЮВІЛЕЙНИЙ КОНЦЕРТ-БЕНКЕТ
для вшанування
100-РІЧЧЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ
який відбудеться
в неділю, 30-го жовтня 1994 р. о годині 2-ій по пол. в залі Українського Народного Дому при 1317 В. Фаєтте вул. в Сиракюзах.
Головний промовець — д-р ІВАН ФЛИС— к. Предсідник УНС
Вручення нагород довголітнім Союзовцям
У МИСТЕЦЬКІЙ ПРОГРАМІ:
Жіночий ансамбль — ДЖАНСОН СИТІ
Сиракюзський мужеський хор "СУРМА"
Сиракюзський танцювальний ансамбль "ОДЕСА"

Квитки на концерт-бенкет 10.00 долярів можна набути в членів комітету, а також у кредитівці та секретарів Відділів УНС.

ДО ЧИСЛЕННОЇ УЧАСТІ ВСІ МІСЦЕВІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ВСЕ УКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДЯНСТВО
запрошує
ЮВІЛЕЙНИЙ КОМІТЕТ

Подяка добрим людям

Продовж тижня, з 21-го до 26-го серпня ц.р., вчителі англійської мови з усіх областей України, мали чудову нагоду вдосконалити свої мовні навички з групою американських професорів та познайомитися з комплексом англомовних підручників МекҐро-Гилл, які були нам подаровані. Цю можливість створили нам представники української діяспори у З'єднаних Стейтах Америки, а саме, родина Демчуків: Анна Демчук, її син Любомир, та дочка Зоряна. Таку благодійну місію започаткував ще їх покійний батько — св. п. Богдан Демчук. І діти, які народилися так далеко від материкової України, але виховані в дусі любови до неї, з гордістю продовжують почату батьком справу. Те, що вони зробили, — це національний вклад у нашу справу, зокрема, у процес навчання англійської мови. Ми з приємністю ознайомились з методикою та лексичним багатством як професорів, так і підручників.

Щиро дякуємо вам, дорогі наші браття-українці, за цю безкорисну допомогу. Іноді здається, що ви, якби могли, то неба прихили б для України, аби вона тільки жила, аби вона тільки була як самостійна держава. У великій напрузі ви зробили все, що могли, щоб зберегти нашу мову, і своїх дітей спонукали до того, щоб вивчали її ген там далеко, за великою водою. Ми дуже цінимо цей подвиг родини Демчуків, бо знаємо, як прикро дітям в суботу йти до школи, коли їх ровесники відпочивають і бавляться. Ще і ще раз, ми щиро вдячні родині Демчуків за добре слово підтримки, за матеріяльну допомогу і хочемо звернутися до дорогих Анни, Любомира і Зоряни Демчуків словами вірша:

Мов журавлі до рідного гнізда,
Так прилетіли ви на Україну,
Нащадки й ті, кого колись біда
Заставила тікати на чужину.
Обставини примусили тоді
Шукати щастя-долі і привіту,
Знайшли розради промінь у біді,
Й почали еміґрацію по світу.
Нелегкий шлях прийшлося перейти,
І дехто впав безсило у дорозі,
Та ви зуміли все перемогти —
І біль розлуки, й сумніви в тривозі.
Хоч ви чужим оточені були,
Та зберегли багатство свого роду:
Національну гордість зберегли,
І мову, й пісню рідного народу.
А ми згубили все своє майно,
Своє повітря, чорнозем і воду...
Повільно помираєм, бо давно
Знівечили Вкраїни чисту вроду.
Хай допоможе Бог у цій імлі
Знайти нам шлях до поступу й науки,
Ми вас вітаєм на своїй землі
І міцно тиснем ваші дружні руки.

Тож будьте завжди з нами, завжди з Україною.

Київ, літо 1994 року.

Леся Кальба, вчителька англійської мови в м. Підгайці, Тернопільської области.

Студенти...

(Закінчення зі стор. 1)

„надзвичайним едикційним досвідом" також через те, що в Україні, як можливо в жодній іншій колишній підсовєтській республіці, включно навіть з т. зв. сателітами СССР, найповніше можна буде спостерігати й вивчати демократизаційні перетворення, головно в освітній царині, бажано, щоб перед поїздкою, учасники записалися на три кредити до градуаційної школи в Ратґерс і відбули приписаний курс студій, як його передбачає й вимагає Ратґерський університет. Професор зауважує, що зголошуватися на цю поїздку можуть і студійці з інших університетів та загально освітні діячі, не лише з Ратґерського. Знання української мови для учасників не обов'язкове.

Очолюватимуть освітню туру проф. І. Головінський, професор спеціяльної освіти, ректор і відомий психолог, разом з д-р Ольгою Грицак, адьюнкт-професором. Обоє вони добре обізнані з проблематикою країни їхнього походження, і обоє бездоганно володіють українською мовою, — каже д-р Д. Мушінскі. Крім того, д-р І. Головінський, стипендіянт Фулбрайта, належатиме кілька місяців до професорського складу в Київському Університеті вищих школах на навчальний рік 1994-1995.

Технічною стороною подорожі займеться, відома фірма подорожей в Україну і Східну Европу „Сковп", що нею керує Марійка Ґельбіґ. Учасники поїздки в Україну мають теж у пляні відвідати столицю Мадярщини — Будапешт, де вони проведуть один кінець тижня, щоб „мати нагоду скоштувати життя і культуру" того цікавого европейського міста, — каже д-р Д. Мушінскі. Огляд життя і культури трьох міст в Україні, самозрозуміло, теж плянований. Екскурсії по древніх історичних місцях Києва, згодом Львова та Івано-Франківського, як і провінції доповнюватимуть цінні враження з України у американських відвідувачів. Це буде, — розповідає д-р І. Головінський, що вже провів деякий час в Україні, — унікальний досвід для учасників, бо вони і побачать цікавий край, і обсервоватимуть зміну-перехід з тоталітарних практик до демократії, спостережуть розвиток нових філософійських систем на місце єдиної, існуючої там протягом 70-ти років марксистської філософії, яка дала початок і цілому освітньому „естаблішментові", філософською системою. Тут є цікавий досвід Києвсько-Могилянської академії, відновленої в 1990 році, що постала тридцять років перед оснуванням славнозвісного американського Гарварду в XVII столітті. І якраз академія є афілійована теж з Університетським інтернаціональним центром і в ній теж відбуватимуться досліди нашої освітньої групи із ЗСА, як і в Педагогічному Інституті ім. Михайла Драгоманова і в інших установах. Це продовжиться і у Львові, цьому дійсно европейському місті українського заходу, центрі науки, культури і комерції в Центральній Европі, де є в пляні теж відвідати шпиталь для чорнобильських жертв— хворих дітей, а в Івано-Франківському, цьому славному центрі українських Карпат, де теж розміщений перший вільний Педагогічний Інститут України, відколи вона позбулася російсько-комуністичної окупації, приглянутися карпатському народному мистецтву, архітектурі, краєвидам, що і покличе студійців походити стежками Ворохти, Жаб'я, Косова та інших мальовничих місць, щоб згадати лиш дещо із заплянованого.

Про туру можна докладно довідатися із восьмисторінкової брошурки, під заголовком „Літня студійна тура по Україні червень 28-липня — 16 1995", що її у задовільній кількості поширює Ратґерський університет. По матерял для поїздки і реєстрацію для цього, слід звертатися на адресу, Dr. David Muschinske, Offic of Continuing Education, Gradnate School of Education, Rutgers, The State Universitety, 10 Seminary Place, New Brunswick, N. J. 08903; tel. (908) 932-7496 ext. 250, 206 or 105.

Учасники поїздки уже в травні або на початку червня пройдуть 15-годинний орієнтаційний курс в Ратґерс з продискутуванням прочитаного, рекомендованого під час реєстрації матеріялу про Україну, і познайомляться особисто з професорами: Д. Мушінским І. Головінським і О. Грицак.

Св. п. д-р Я. Сілецький

Довгу дорогу життя пройшов наш друг Яків (для нас Кубцьо) Сілецький. Дорога від порога його рідної хати, замаєної кущами цвітів, у покутському місті на фільварковому куті передмістя Городенки проминуло його дитинство та юність.

Яків був талановитий — співав у хорі „Боян", виступав у театральному гуртку товариства „Просвіта", а здається найбільшою його розрадою, так як і нас всіх молодих була участь в Спортовому Товаристві „Пробій" в Городенці, де він на позиції оборонця виступав і боронив чесно красок своєї футбольної дружини у змаганнях з польським „Стшельцем", Ютжнею, жидівською дружиною „Маккабі" за мистецтво міста, повіту, округи та за мистецтво Покуття. Приходилось виїздити на такі змагання до Коломиї, Станиславова, Чорткова, Тернополя, Заліщик, Копичинець, Косова, Кутів і поблизьких Серафинець, коли то він під час таких поїздок розвеселяв всіх спортовців і прихильників. Товклись всі ми возами із довгими драбинами. Було всім тоді весело!

Вже змолоду він був в рядах „Просвіти", „Міщанської Родини", Українбанку, П. С. К., Народної Торгівлі і інших організацій.

Його дорога у світ стелилася горами і долинами, позначалася всякими зворотами та закрутами. Розбивали цю дорогу польські, большевицькі та німецькі гранати, а воєнна хуртовина замітала сліди на батьківщині все дальше і дальше від рідної землі. Він все своїми думками повертався в минуле і жив тим до кінця свого життя.

Останній раз ми зустрілися у Торонто на нашому з'їзді Городенщини у вересні 1993 року. Він все цікавився нашою громадою, він ніколи не нарікав і все говорив, що почував себе добре, хоча знав, що мав хворобу серця. Він не боявся смерти, він дуже уболівав над долею своєї дружини, яка була довгими роками прикута хворобою до ліжка. Жив він, як живуть здорові і сильні люди. І впав немов повалений дуб. Упав на чужині, не рідній, землі, але певно десь там за океаном у Городенці від болю задрожала рідна земля.

Турботи і щоденні особисті клопоти не перешкоджали йому дальше трудитися, бо мав віру в краще завтра українського народу. Яків був скромний у житті й громаді, послідовний і працьовитий. Високе чоло (був лисий) і лагідні очі будили респект, пошану і почуття приязни. Шанували його навіть ті, що часом з ним не погоджувалися.

Покликав Господь його по нагороду вічну, а нас усіх осиротив, але тільки фізичною розлукою, бо в наших серцях, думках і споминах він житиме вічно. Згасло лише сонце для земного життя сл. п. Якова, а опромінюють нас промені сонця його заслуженої слави за добрі діла праведного християнина, зразкового мужа, батька, ревного громадянина. Відійшов він від нас душевно, а тлінні останки його прийняла канадська земля. А нам, що його знали, залишиться щирий і глибокий жаль і вдячна пам'ять про нього до кінця нашого віку.

Василь Никифорук

Відзначення роковин незалежности України

Американсько-українські ветерани та парафіяни церкви Успення Пречистої Діви урочисто відзначили триліття постання української держави — самостійної України, вивішенням синьо-жовтого прапора на міській площі міста Перт Амбою разом з посадником міста Джозефом Вахом. Ветерани у своїх одностроях, а парафіяни — у народних одягах заявили свою солідарність з новою українською державою відспіванням американського та українського гимнів. Посадник Й. Вах закінчив святкування коротким словом до американсько-українських громадян, називаючи їх чесними та працьовитими.

ПРИВІТ!
ТАМ СКАЧУТЬ КАРІ КОНІ
Haines Falls, NY

В Україні

(З інформацій УНІАР)

КИЇВ. — Центральна виборча комісія 7-го жовтня зареєструвала народного депутата України від Теребовлянського району Тернопільської области Леоніда Кравчука. Довірена особа його опонента Миколи Новосельського, Степан, Хмара, намагався довести, що група підтримки Л. Кравчука порушила виборчий закон. Центральна виборча комісія уважно розглянула усі подані документи і не виявила нелегальних дій.

ЛУЦЬК. — Тут 8-го жовтня під час святкування 50-річчя визволення України від гітлерівських військ у центрі міста зустрілися дві колони демонстрантів — ветеранів совєтської армії та ветеранів УПА. Совєтські ветерани святкували ‚визволення', а ветерани УПА зібралися на віче протесту і влаштували демонстрацію проти політики, яку проводять керівники держави. Обидва заходи були санкціоновані владою. На перехресті міліція зупинила одну колону, щоб пропустити другу і в цей час пролунали взаємні образи і відбулося коротке зіткнення, під час якого постраждав лише прапор УПА.

В суботу 16-го липня 1994 р. відійшла у вічність на 91- му році життя

бл. п. професор

ДАРІЯ ВИТАНОВИЧ

Колишні учениці гімназії СС Василіянок у Львові висловлюють рідним покійної глибоке співчуття і для вшанування її пам'яті жертвують на Український Музей в Ню Йорку 1,215.00 долярів та 10.00 долярів на консулят України в Ню Йорку.

Товаришки-жертводавці в ЗСА: Баранецька Христя, Бережницька Стефа, Бернадин Стефа, Бігун Надя, Білик Люба, Боба Оля, Гайдук Марта, Гогоша Анна, Дзядів Оля, Жарська Марія, Коленська Любов, Котик Володимира, Конюх Дарія, Коссак Ярослава, Кузьма Галина, Кушнір Ірина, Ломницька Дарія, Ляшевич Люба, Медуха Ірина, Мирошниченко Мирослава, Михалюк Нуна, Мосійчук Зеня, Олесницька Софія, Остап'юк Ірина, Питляр Дарія, Плакида Надія, Прокоп Любов, Рак Дора, Рожанковська Іванна, Стасик Неоніля, Сидір Марта, Скасків Мирослава, Смаль Оля, Стець Марія, Соколишин Софія, Филипович Оля, Хмілевська Ірина, Цмайло Ірина, Чайківська Ірина, Чума Ірина, Шебунчак Софія.

Товаришки-жертводавці в Канаді: Винників Дарія, Ганч Ірина, Ґеник-Березовська Дарія, Голод Марія, Горбань Марія, Горіх Наталія, Дем'янчук Олександра, Малащук Ірина, Одноріг Мирослава, Палій Анна,

Ділимося сумною вісткою з родиною, приятелями і знайомими, що в суботу, 8-го жовтня 1994 р. з волі Всевишнього на 86-му році життя відійшла у вічність наша найдорожча ЖІНКА, МАМА, БАБЦЯ І ПРАБАБЦЯ.

бл. п.

АНАСТАЗІЯ ШМОТОЛОХА з дому КУРПІТА

народжена 15-го вересня 1908 року в селі Помонятах коло Рогатина Івано-Франківської области в Україні.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися у вівторок 11-го жовтня 1994 р. в похоронному заведенні H. B. Humiston Funeral Home та в середу 12-го жовтня в українській католицькій церкві св. Трійці в Кергонксоні, Н.Й.

ПОХОВАНА на українському цвинтарі св. Андрія Первозванного в С. Бавнд Бруку, Н.Дж.

Про молитви за покійну просять:
муж — ТЕОДОР
донька — ОЛЬГА ФІГОЛЬ
сини і невістки — СТЕПАН І ХРИСТИНА
— ВОЛОДИМИР І МАРІЙКА
— ЯРОСЛАВ І ТАМАРА
внуки — МИРОСЯ з мужем БОГДАНОМ;
— ЛЕВКО з дружиною ЛЮБОЮ;
— ЛАРИСА з мужем БОРИСОМ;
— ПАВЛО з дружиною БОГДАНОЮ та АДРІЯН, ІВАСЬ, ДАНИЛО І ЛІСА.
правнуки — МАРТА, МИХАСЬ І ОЛЕСЬ

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

ПОВІДОМЛЕННЯ
для членів 342 Відділу

З днем 15-го жовтня 1994 року 342-ий Відділ злучиться з Відділом 234-им, якого секретарем є ЄВГЕН ОСЧИСЛАВСЬКИЙ. Просимо членів 342 Відділу звертатися у всіх справах плачення вкладок та забезпечення до секретаря 234 Відділу на адресу:

Eugene Oscislawski
548 E. Curtis St.,
Linden, NJ 07036

ПОВІДОМЛЕННЯ
для членів 179 Відділу

З днем 15-го жовтня 1994 року 179-ий Відділ злучиться з 452-им Відділом, якого секретарем є НАТАЛІЯ ШУЯ. Просимо членів 179-го Відділу звертатися у всіх справах плачення вкладок та забезпечення до секретаря 452-го Відділу на адресу:

Natalie Shuya
6646 Howard Ave.
Hammond, IN 46324
(219) 931-8752

В Україні
(З інформацій УНІАР)

ЛУГАНСЬКЕ. — Пленум Луганського обласного комітету Компартії опублікував звернення до депутатів Верховної Ради України з закликом денонсувати біловезьку угоду і відновити СССР. Це, на думку авторів звернення буде „єдиним виходом з найглибшої кризи". Луганські комуністи закликають провести референдум за відновлення СССР, а колишнього Президента Леоніда Кравчука пропонують притягти до відповідальности „за порушення конституції УССР".

ДОНЕЦЬКЕ. — Колектив Донецької залізниці висунув вимоги до Уряду : підвищити тарифи на перевезення, збільшити платню, вилучити із закону про транспорт статтю ч. 18, що забороняє залізничникам страйкувати. Профспілка Донецької залізниці проголосила, що з 10-го жовтня вступає в колективний трудовий спір з Міністерством Транспорту України, оскільки рівень середнього доходу залізничників, порівняно з працівниками інших галузей, упав до 28-го місця. Зменшилися і показники праці.

Відійшов у вічність св. пам'яти В. Папуга

На початку липня цього року наспіла сумна вістка про відхід у вічність св. п. Володимира Папуги, активного члена української громади, який народився у 1913 році в Баффало, Н.Й., і там навчався у початковій школі. Але, сумуючи за Україною, його батьки вирішили повернутися в Рідний край, щоб син пізнав свою батьківщину. Там Володимир закінчив школу і в 1938 році у Золотій Слободі одружився з Катериною Кіналь. Бог післав їм дві доньки. З хвилею нової післявоєнної еміґрації переїхала родина св. п. В.Папуги до Ню Йорку, де згодом збільшилася на зятів, шестеро внуків і одного правнука. Св. п. В. Папуга був добрим мужем, батьком, дідусем і прадідусем, і головно був добрим членом нашої громади, глибоко релігійним парафіянином церкви Св. Юра, для якої віддавав безкорисливо багато праці. Був він членом багатьох українських організацій: Народного Союзу, Українсько-американських ветеранів, „Самопомочі", Українського Музею, а для I-го Відділу СУА в Ню Йорку був він „адоптованим членом", бо завжди привозив свою дружину з Ню Джерзі на сходини і на різні святкування, а під час річних Фестивалів на 7-ій вулиці допомагав влаштовувати кіоск нашого відділу СУА.

Світлої пам'яти Володимир Папуга любив Україну і її відвідав. Зустрів там рідних, яким постійно допомагав. Із власної книгозбірні він подарував багато книжок на Україну, а також сколектував „Наше Життя" за 40 років його існування і передав все це в Україну. Його життя було виповнене муравлиною працею для родини, Церкви, нашої громади, яких шанував і не жалів для них ні труду, ні грошей. В особі св. п. В. Папуги відійшла людина шляхетна, добряча, із золотим серцем, помічна і привітної вдачі, тому в багатьох організаціях відчувається брак його. Але, хоч жаль стискає серце, що бл. п.В. Папуги вже не буде між нами, ми мусимо погодитися з Божою волею , бо його покликав Бог до Себе. Віримо, що за всі добрі діла душа спочилого одержить заслужену нагороду. В пам'ять покійного В. Папуги членки Першого Відділу СУА зложили на Український Музей в Ню Йорку 560 долярів. Похоронні відправи відбулися в Нюарку і в церкві св. Юра в Ню Йорку, а тіло спочило на цвинтарі св. Духа.

Лідія Магун

ТОМУ П'ЯТЬ РОКІВ у стейті Орегон розпочалася боротьба за збереження зникаючої породи сов, бо лісоруби вивищували ліси, де вони жили та розмножувалися. Прихильники організацій збереження довкілля виступали за контролю кількости вирубання лісів, а опоненти заповідали економічний занепад у цілому стейті, якщо заведуть таку контролю. Уряд вирішив у користь тих, які боролися за право згаданих пірнатих приятелів і всі очікували поганих економічних наслідків. Одначе так не сталося, сови врятовані, лісова промисловість дальше багатіє, а безробіття, яким так залякували, майже не існує.

ВІДІЙШЛИ • ВІД НАС •

МАРІЯ МІЩУК член УНС Відд. 59-го Т-ва „Українська Січ" в Бриджпорті, КТ померла 14-го травня 1994 року на 82-му тоці життя. Нар. 18-го жовтня 1911 року в селі Підгіря, Україна. Членом УНС стала 1941 року. Залишила у смутку мужа Вілліяма, дочок Анну Лукарт і Мері Гайнес. Похорон відбувся 18-го травня 1994 року на цвинтарі св. Івана в Стратфорді, КТ.

Вічна Їй Пам'ять!

Тарас Сливінський, секр.

МИХАЙЛИНА МОЗЯК член УНС Відд. 127-го Т-ва ім. св. Миколая в Баффало, НЙ, померла 29-го червня 1994 року на 79-му році життя. Нар. 24-го листопада 1914 року в Україні. Членом УНС стала 1951 року. Залишила у смутку синів Петра з дружиною Керолин і Стефана. Похорон відбувся 1-го липня 1994 року на цвинтарі св. Матея в Сенека, НЙ.

Вічна Йому Пам'ять!

Кетлін М. Ланд, секр.

МИКОЛА ЛУЦІВ член УНС Відд. 142-го Т-ва ім. св. Михаїла в Елизабет, Н.Дж. помер 1-го липня 1994 року на 77-му році життя. Нар. 1916 року в селі Славсько, повіт Стрий Україна. Членом УНС став 1949 року. Залишив у смутку дружину Параскевію (Сабко), сина Михайла з дружиною, три сестри на Україні: Катерину, Ксеню і Марію. Похорон відбувся 6-го липня 1994 року на цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н.Дж.

Вічна Йому Пам"ять!

Секретар